

ONGELIJKE EU-AFVALSTOFFENWETGEVING ZIT
CIRCULAIRE ECONOMIE IN DE WEG

WAARDEVOLLE RESTSTROMEN STUITEN OP OBSTAKELS

De Europese kaderrichtlijn afvalstoffen biedt genoeg mogelijkheden om hergebruik van reststromen van chemiebedrijven te realiseren. Het is dan wel essentieel dat EU-landen wet- en regelgeving op afvalstoffengebied harmoniseren, stelt innovatiedirecteur Bart Vander Velpen van Royal HaskoningDHV naar aanleiding van een recent rapport.

Tekst: Adriaan van Hooijdonk

Europa wil de komende jaren de overgang van een lineaire naar een circulaire economie maken. Hierin blijven grondstoffen en producten in een gesloten kringloop en bestaat afval niet meer. Deze overgang biedt ook voor de chemische industrie volop kansen. Chemiebedrijven beschikken vaak over waardevolle reststromen die ze graag inzetten voor de eigen productieprocessen of aan andere bedrijven leveren. Door het vinden van nuttige toepassingen kunnen deze reststromen als materiaalstromen worden beschouwd in

plaats van als afval. De verschillen in interpretatie en implementatie van de wet- en regelgeving voor afval in Nederland en andere Europese landen hindert deze ontwikkelingen. Een team van organisaties, zoals de VNCI, het Institute for Sustainable Process Technology (ISPT) en het Havenbedrijf Rotterdam, voerde daarom een onderzoek uit. Zij bepaalden de kansen en obstakels die de huidige wet- en regelgeving met zich meebrengt voor afval als waardevolle reststromen. Het onderzoek werd uitgevoerd voor het Europese project *Chemical Regions for Resource Effi-*

ciency (R4R). Daarin staat het efficiënt omgaan met reststromen in de chemische industrie centraal. Innovatiedirecteur Bart Vander Velpen van Royal HaskoningDHV licht de onderzoekspopzet toe. "Wij interviewden vijf Nederlandse chemiebedrijven die hun reststromen al dan niet succesvol inzetten in hun productieproces of aan andere bedrijven leveren. Daarbij keken we onder meer naar belemmeringen vanwege wet- en regelgeving voor afvalstoffen. Ook brachten we via de interviews de potentiële economische schade in kaart die hierdoor optreedt. Vervolgens vergeleken we

'Er treedt economische schade op, wat we toch niet zouden mogen willen'

casus-specifiek de bevindingen rond hergebruikmogelijkheden van reststromen met vergelijkbare casussen in onze buurlanden, namelijk België, Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk."

Interpretatie verschilt

Uit het onderzoek komt het beeld naar voren dat Europese wet- en regelgeving voor afval in ieder land door overheidsinstanties op verschillende manieren wordt geïnterpreteerd. Vander Velpen geeft een voorbeeld: "Een van de bedrijven die wij interviewden, koopt plantaardige olie in om biodiesel te produceren.

Daarbij ontstaat een reststroom van glycerine die onzuiverheden bevat. Deze reststroom heeft nog veel waarde. Immers, deze glycerine kan worden gezuiverd tot een product voor farmaceutische toepassingen. De producent kon het in eerste instantie echter alleen als afval verkopen, en daardoor voor een veel lagere prijs. Na een uitvoerige discussie kwalificeerde de Nederlandse overheid deze reststroom dit jaar als bijproduct. Een moeizaam proces in Nederland, dat geheel anders loopt in onze buurlanden." Een ander voorbeeld is een chemiebedrijf dat een palladiumkatalysator

gebruikt in zijn productieproces. Het bedrijf wil het palladium niet kwijt, want het is een kostbare grondstof. Daarom voert het bedrijf de gebruikte palladiumkatalysator uit naar een ander Europees land om het te laten verwerken en het kostbare palladium terug te winnen. Daarbij gaat het transport over de Nederlandse grens, en dan beginnen de problemen, stelt Vander Velpen. "Zo staan er in de Europese afvalstoffenwetgeving algemene termen zoals 'not cleaned'. Overheidsinstanties interpreteren deze termen echter op een verschillende manier. 'Not cleaned' wordt in

'HOE TRANSPARANTER DE KETEN, HOE BETER'

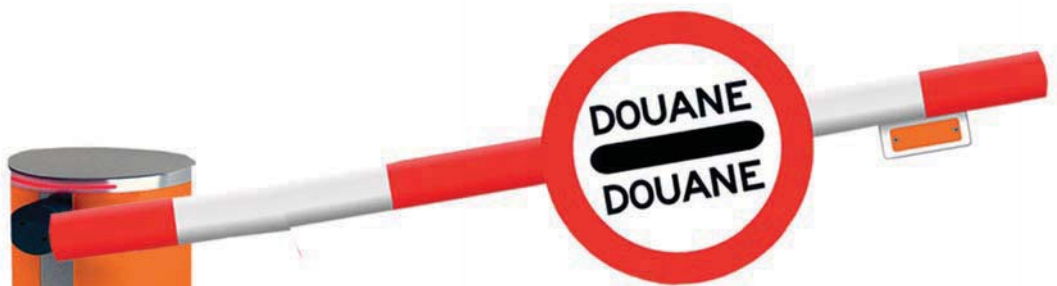
Nederland heeft een succesvol systeem waarin PET-producenten hun flessen laten recycleren voor hergebruik in de voedingsmiddelen- en drankenindustrie. Daarbij valt het materiaal onder de wetgeving voor voedselveiligheid, die strikter is dan de afvalstoffenwetgeving. "Het lijkt me wenselijk dat gekeken wordt naar het voorkomen van dubbele controles vanuit verschillende overheidsorganisaties. De controle op de kwaliteit van de PET-flakes, afkomstig van PET-flessen, is immers al goed geregeld in de wetgeving voor voedselveiligheid", stelt Vander Velpen. Bovendien is de PET-recyclingketen transparant door gebruik te maken van officieel erkende certificeringssystemen. "Hoe transparanter de keten, hoe beter de controle op de kwaliteit van secundaire grondstoffen kan worden verzekerd, en hoe kleiner de risico's voor mens en milieu bij hergebruik van deze grondstoffen. Het is immers in het belang van bedrijven dat ze over hergebruikte grondstoffen kunnen beschikken met hoge kwaliteitseisen. Daar besteden ze terecht veel aandacht aan."

ILLUSTRATIE: ANNETTE SCHOLTEN

'Kwalificatie reststroom als bijproduct is in Nederland een moeizaam proces, dat geheel anders loopt dan in de buurlanden'

MOOI VOORBEELD VAN GESLOTEN KRINGLOOP

Het rapport bevat niet alleen voorbeelden van bedrijven die last hebben van onduidelijke wet- en regelgeving voor afvalstoffen. De onderzoekers beschrijven ook een voorbeeld van een onderneming die het juist goed voor elkaar heeft. Het gaat om een internationale producent van anodes. Aluminiumproducenten gebruiken deze koolstofverbinding om aluminium te produceren uit aluinaarde. De aluminiumproducent houdt bij het proces altijd anode-restanten over. Het bedrijf kreeg van de Nederlandse overheid de gelegenheid om deze restanten uit het productieproces van het IJslandse moederbedrijf in Nederland in nieuwe anodes te verwerken. Van der Velpen ziet dat als een mooi voorbeeld van een gesloten kringloop waarin zowel het dochter- als moederbedrijf niet voor verrassingen met de kwaliteit van de anode-restanten komt te staan.

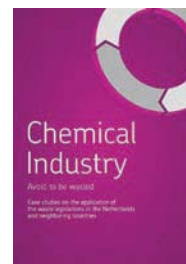
Frankrijk of Duitsland anders geïnterpreteerd dan in Nederland. Hierdoor wordt deze gebruikte katalysator in Nederland als gevaarlijk afval geklasseerd, in tegenstelling tot in Duitsland of Frankrijk. Dat betekent dat het bedrijf een bankgarantie moet afgeven om het materiaal in een ander Europees land te laten verwerken. En dat brengt weer onnodige kosten met zich mee. Kortom: het ontbreekt aan een gelijk Europees speelveld." Vander Velpen stelt vast dat sommige Nederlandse en Europese chemiebedrijven niet eens de moeite meer doen om hun reststromen in Europa te verwerken of te verwaarden. "Ook al zijn de installaties hiervoor aanwezig. Ze kiezen voor transport naar de Verenigde Staten, want dat is een stuk eenvoudiger. Dat heeft alles te maken met een niet-geharmoniseerde interpretatie en implementatie van de wettelijke kaders in Europa, wat kan leiden tot onzekerheid voor het bedrijfsleven. Natuurlijk is het van groot belang om de risico's voor mens en milieu van het afval zo veel mogelijk te beperken. Maar het zou wenselijk zijn om te streven naar

een harmonische aanpak in Europa rond deze problematiek. Op dit ogenblik merken we dat er economische schade optreedt, wat we toch niet zouden mogen willen."

Positief ontvangen

Tevreden signaleert de innovatiedirecteur van Royal HaskoningDHV dat het rapport positief is ontvangen door vertegenwoordigers van het directoraat-generaal *Growth* van de Europese Commissie en van het Nederlandse ministerie van Infrastructuur en Milieu. "De leden gaven aan dat ze verheugd zijn met de concrete casussen die aantonen dat wet- en regelgeving op afvalstoffen gebied de overgang naar een circulaire economie belemmert. Daarnaast beschrijft het rapport eveneens voorbeelden van bedrijven waar het wél goed werkt." De Europese kaderrichtlijn afvalstoffen biedt volgens Vander Velpen genoeg mogelijkheden om hergebruik van reststromen van chemiebedrijven te realiseren. Daarvoor is het echter essentieel dat EU-landen wet- en regelgeving voor afvalstoffen harmoniseren. Het Nederlandse voorzitterschap van de Raad van de

Europese Unie in de eerste helft van 2016 is volgens hem een uitgelezen moment om het onderwerp hoog op de Brusselse agenda te krijgen. "Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft toegezegd hier werk van te maken. Zo is het van belang om nog meer best practices van chemiebedrijven te verzamelen. Vervolgens kan Europa op basis van deze voorbeelden *guidance*-documenten opstellen om de wet- en regelgeving te verduidelijken." ■

Het rapport is te bestellen via **Sjoerd Looijs, senior beleidsmedewerker Responsible Care en Duurzaamheid bij de VNCI, looijs@vncci.nl**